

ПОРЯДОК ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПОРЯДКУ

Підлубний О. Л.

Актуальність та гострота питань з питань забезпечення публічної безпеки та порядку визначається зростанням криміногенного потенціалу у всіх сферах громадського життя, зумовленого насамперед негативними процесами, пов'язаними з переходом до нових суспільних відносин, кризовими явищами в економіці, високим рівнем розшарування суспільства, зміною старих механізмів соціального управління та іншими не менш негативними проявами перехідного періоду. У зв'язку з цим перед наукою постає питання забезпечення створення доцільної системи організаційних та управлінських заходів, спрямованих на силове врегулювання зазначеного сегменту суспільних відносин. Саме ці відносини, за умов формування науково-обґрунтованої концепції щодо громадської безпеки, будуть поєднувати стратегію тактику системної діяльності правоохоронних органів і військових формувань, до яких належить Національна гвардія України та Національна поліція України.

Стаття № 2 Закону України «Про Національну поліцію» та стаття № 2 Закону України «Про Національну гвардію України» визначають забезпечення публічної безпеки та порядку одним із основних обов'язків Національної поліції України. Забезпечення публічної безпеки та порядку містить значний перелік обов'язків та завдань, а також вимагає чіткого та своєчасного реагування на усі види викликів та загроз. Якісна та своєчасна взаємодія Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення публічної безпеки та порядку на сьогоднішній день є дуже актуальним і важливим питанням від вирішення якого залежить успішне виконання поставлених завдань. Взаємодія Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення публічної безпеки та порядку повинна організовуватись завчасно на підставі відповідних наказів та розпоряджень. Питання взаємодії мають детально опрацьовуватись та відображатись у планувальних документах.

Завчасно спланована та якісно організована взаємодія Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення публічної безпеки

та порядку, а також добре підготовлені і взаємоузгоджені дії сил і засобів забезпечать успіх у виконанні складних службово-бойових завдань у будь-яких умовах обстановки.

Ключові слова: взаємодія, Національна гвардія України, Національна поліція України, публічна безпека та порядок, закон, протидія злочинності, патрулювання, службово-бойові дії.

Pidlubnyi O. L. Procedure for organizing the interaction between the National Guard of Ukraine and the National Police of Ukraine when ensuring public safety and order

The relevance and acuteness of issues related to ensuring public safety and order is determined by the growth of criminogenic potential in all spheres of public life, caused primarily by negative processes associated with the transition to new social relations, crisis phenomena in the economy, a high level of social stratification, changes in the old mechanisms of social management and other no less negative manifestations of the transition period. In this regard, science faces the question of ensuring the creation of an appropriate system of organizational and management measures aimed at the force regulation of the specified segment of social relations. It is these relations, under the conditions of the formation of a scientifically based concept on public security, that will combine the strategy and tactics of the systemic activity of law enforcement agencies and military formations, which include the National Guard of Ukraine and the National Police of Ukraine.

Article No. 2 of the Law of Ukraine "On the National Police" and Article No. 2 of the Law of Ukraine "On the National Guard of Ukraine" define ensuring public safety and order as one of the main duties of the National Police of Ukraine. Ensuring public safety and order includes a significant list of duties and tasks, and also requires a clear and timely response to all types of challenges and threats. High-quality and timely interaction of the National Guard of Ukraine and the National Police of Ukraine during the provision of public safety and order today is a very relevant and important issue, the successful completion of tasks depends on its solution. The interaction

© Підлубний О. Л., 2024

of the National Guard of Ukraine and the National Police of Ukraine during the provision of public safety and order must be organized in advance on the basis of relevant orders and orders. Interaction issues should be worked out in detail and reflected in planning documents.

The well-planned and well-organized interaction of the National Guard of Ukraine and the National Police of Ukraine during the provision of public safety and order, as well as well-prepared and coordinated actions of forces and means, will ensure success in the performance of complex service and combat tasks in any conditions.

Key words: *interaction, National Guard of Ukraine, National Police of Ukraine, public safety and order, law, combating crime, patrolling, military operations.*

Актуальність теми. Актуальність та гострота питань щодо забезпечення публічної безпеки та порядку визначається зростанням криміногенного потенціалу у всіх сферах громадського життя, зумовленого насамперед негативними процесами, пов'язаними з переходом до нових суспільних відносин, кризовими явищами в економіці, високим рівнем розшарування суспільства, зміною старих механізмів соціального управління та іншими не менш негативними проявами перевідного періоду. У зв'язку з цим перед наукою повстає питання забезпечення створення доцільної системи організаційних та управлінських заходів, спрямованих на силове врегулювання зазначеного сегменту суспільних відносин. Саме ці відносини, за умов формування науково-обґрунтованої концепції публічної безпеки, будуть поєднувати стратегію тактику системної діяльності правоохоронних органів і військових формувань, до яких належать Національна гвардія України. Адже певне місце повинно займати їх доцільне (адекватне) реагування на зміни в оперативній обстановці з урахуванням об'єктивних оцінок стану публічної безпеки та порядку, впливу на неї власного досвіду, а також комплексного аналізу практики використання аналогічних за призначенням формувань з цим питань у розвинутих країнах світу.

Виклад основного матеріалу. Взаємодію підрозділів і частин Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення публічної безпеки та порядку, особливо при масових заходах та акціях, в умовах гібридної війни та здійснення терористичних актів на території всієї держави варто розглядати як категорію воєнного мистецтва.

Взаємодія - це заздалегідь погоджені дії взаємодіючих органів, частин та підрозділів Національної гвардії України, що ведуться з метою виконання службово-бойового завдання при

витраті власних ресурсів для виконання завдань взаємодіючою стороною.

Метою взаємодії є підвищення ефективності службово-бойових дій всіх учасників. Організація і здійснення взаємодії при виконанні завдань із забезпечення публічної безпеки та порядку доцільна, якщо при цьому гарантується збільшення ефективності виконання ними своїх завдань. Таким чином, ефективність взаємодії двох об'єктів є дуальною. Вона характеризує приріст ефективності обох суб'єктів за рахунок їх взаємодії.

Важливими напрямками взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України є охорона публічної безпеки і порядку, забезпечення захисту та охорони життя, здоров'я, прав, свобод і законних інтересів громадян; участь у забезпеченні громадської безпеки та охороні громадської безпеки і порядку під час проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій та інших масових заходів, що створюють небезпеку для життя та здоров'я громадян; здійснення боротьби з диверсійно-розвідувальними силами агресора (противника) та не передбаченими законами України воєнізованими або збройними формуваннями, тощо.

У частині 5 статті 18 Закону України «Про національну безпеку України» визначається, що Національна гвардія України є військовим формуванням з правоохоронними функціями, призначеним для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з іншими органами - із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону України, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань, організованих злочинних груп та організацій [1]. Відповідно до положень статті 1 Закону України «Про Національну поліцію», Національна поліція України (поліція) - це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку [2].

У мирний час Національна гвардія України входить до складу сил безпеки і виконує правоохоронні функції, а також розвиває спроможності, необхідні для виконання завдань у складі сил оборони. Із введенням воєнного стану Національна гвардія України приводиться в готовність до

виконання завдань за призначенням в умовах дії правового режиму воєнного стану, входить до сил оборони, виконує завдання та підпорядковується відповідно до положень Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [3] та Закону України «Про Національну гвардію України» [4].

Крім того, Національна гвардія України є основним суб'єктом з припинення масових заворушень. При здійсненні заходів щодо припинення масових заворушень саме Національна гвардія України координує діяльність сил та засобів правоохоронних органів, залучених до припинення зазначених протиправних дій.

До забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку залучаються:

- від Національної гвардії України - військові частини (підрозділи), на які покладено функції з охорони громадського порядку (далі - військові частини НГУ);

- від Національної поліції України - територіальні органи Національної поліції в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, областях і місті Києві, їх відокремлені підрозділи (далі - органи поліції). Взаємодія між НГУ та Національною поліцією України здійснюється в межах, визначених законодавством, у тому числі Порядком організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку, а саме шляхом:

- спільного патрулювання нарядами вулиць, площ, парків, скверів, вокзалів, аеропортів, морських та річкових портів, інших публічних (громадських) місць;

- забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку під час проведення зборів, мітингів, вуличних походів, демонстрацій, інших масових та спортивних заходів, а також під час заходів у публічних (громадських) місцях за участю осіб, щодо яких здійснюється державна охорона;

- проведення спільних заходів з метою стабілізації оперативної обстановки в разі її загострення в межах території однієї чи декількох адміністративно-територіальних одиниць.

З метою врегулювання механізму організації діяльності та взаємодії Національної гвардії з правоохоронними органами, іншими уповноваженими органами державної влади та органами місцевого самоврядування з припинення масових заворушень постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2021 р. № 894 було затверджено Порядок організації діяльності та взаємодії

Національної гвардії з уповноваженими органами державної влади та органами місцевого самоврядування з припинення масових заворушень.

Відповідно до цього Порядку під припиненням масових заворушень розуміється комплекс заходів превентивного та примусового характеру, які здійснюються для припинення протиправних дій учасників масових заворушень, а також інших визначених законодавчими актами заходів, спрямованих на усунення загроз громадській безпеці, що виникають унаслідок масових заворушень [5]. За наявності інформації про можливі порушення публічного порядку під час проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій та інших масових заходів, а також у разі вчинення їх учасниками протиправних дій, що загрожують громадській безпеці, за письмовим рішенням керівника територіального органу Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві (або особи, яка виконує його обов'язки) утворюється оперативний штаб у складі керівника, заступника керівника та членів оперативного штабу.

Для забезпечення захисту та охорони життя, здоров'я, прав, свобод і законних інтересів громадян від злочинних та інших протиправних посягань, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки у складі Національної гвардії України створені військові частини і підрозділи з охорони громадського порядку [6].

Основними функціями таких військових частин є участь у: забезпеченні громадської безпеки та охорони громадського порядку під час проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій та інших масових заходів, що створюють небезпеку для життя та здоров'я громадян; припиненні масових заворушень; підтриманні або відновленні правопорядку в районах виникнення особливо тяжких надзвичайних ситуацій техногенного чи природного характеру (стихійного лиха, катастроф, особливо великих пожеж, застосування засобів ураження, пандемій, панзотій тощо), що створюють загрозу життю та здоров'ю населення; відновленні конституційного правопорядку в разі здійснення спроб захоплення державної влади чи зміни конституційного ладу шляхом насильства, відновленні діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування; здійсненні заходів правового режиму воєнного та надзвичайного стану; виконанні завдань територіальної оборони; припиненні групових протиправних дій осіб, узятих під варту, засуджених, а також ліквідації наслідків таких

дій в установах попереднього ув'язнення, виконання покарань; забезпеченні внесення відомостей до Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, та підтримання таких відомостей в актуальному стані в межах, визначених законодавством.

Взаємодія між Національною поліцією України здійснюється в межах, визначених законодавством, а саме шляхом:

- спільного патрулювання нарядами вулиць, площ, парків, скверів, вокзалів, аеропортів, морських та річкових портів, інших публічних (громадських) місць;

- забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки та порядку під час проведення зборів, мітингів, вуличних заходів, демонстрацій, інших масових та спортивних змагань, а також під час заходів у публічних (громадських) місцях за участю осіб, щодо яких здійснюється державна охорона;

- проведення спільних заходів з метою стабілізації оперативної обстановки в разі її загострення в межах території однієї чи декількох адміністративно-територіальних одиниць.

Також зазначимо щодо сучасна суспільно-політична обстановка в країні характеризується багатоваріантністю загроз громадській безпеці, підвищеним рівнем ймовірності виникнення надзвичайних ситуацій соціального характеру у різних її регіонів, ліквідація яких потребує створення достатніх за складом оперативних угруповань Національної гвардії України та проведення ними профілактичних, охоронних, режимних, ізоляційно-обмежувальних і інших заходів, а також спеціальних операцій.

Угруповання гвардії представляє собою тимчасове формування, створене із резервів і з'єднань, військових частин та окремих підрозділів Національної гвардії України, сили якого зведені у певну систему і розгорнуті відповідним чином у будь-якому регіоні країни.

Створення оперативного угруповання гвардії є комплексом заходів, що проводяться ГУ Національної гвардії України разом із МВС та іншими органами виконавчої влади, по визначенню складу сил і засобів, порядку їх зосередження у районах оперативних дій і розгортання відповідно до замислу майбутніх дій.

Наголошується, що наразі серед країн ближнього зарубіжжя проблема щодо створення загальновійськових угруповань військ (сил) глибоко розроблена фахівцями. Разом із тим, відмічається, що ці напрацювання у повному обсязі не

відповідають характеру правоохоронної діяльності і, тому, не можуть бути використанні силами охорони правопорядку. Проведений аналіз показав, що глибинні напрацювання в теорії службово-бойової діяльності Національної гвардії України щодо створення угруповань гвардії нейтралізації загроз громадській безпеці відсутні. Ті праці, що відомі, у цій теорії в основному спрямовані на визначення достатнього чисельного складу правоохоронних формувань, залишаючи інші, не менш значущі, елементи поза увагою.

Висновок. Таким чином невід'ємною складовою з виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку є тісна взаємодія підрозділів Національної гвардії України та Національної поліції України.

Таким чином, взаємодія підрозділів Національної гвардії України та Національної поліції України - це врегульовані нормами адміністративного права суспільні відносини рівноправних суб'єктів на засадах партнерства, які складаються у процесі їх погодженої спільної діяльності щодо виявлення, запобігання та припинення правопорушень з ефективним використанням сил, засобів та можливостей кожного із суб'єктів.

Наведені аспекти створюють проблемну ситуацію у службово-бойовій діяльності Національної гвардії України і тим самим, обумовлюють необхідність розроблення науково-методичного апарату із визначенням (обґрунтуванням) доцільного способу створення оперативних угруповань Національної гвардії України в тих умовах оперативної обстановки, що склалася і прогнозується в країні.

Література

1. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.
2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.
3. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
4. Про Національну гвардію України: Закон України від 13.03.2014 № 876-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18#Text>.
5. Про затвердження Порядку організації діяльності та взаємодії Національної гвардії з уповно-

важеними органами державної влади та органами місцевого самоврядування з припинення масових заворушень: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2021 р. № 894. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/894-2021-%D0%BF#n8>.

6. Про затвердження Положення про військові частини і підрозділи з охорони громадського

порядку Національної гвардії України: наказ МВС від 16.06.2014 № 567. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0729-14#Text>.

*Підлубний О. Л.,
аспірант
Одеського державного університету
внутрішніх справ*